

door **Gerrit Zeilemaker**
11 februari 2019

Alom wordt de Brexit als een economische ramp gepresenteerd die werkloosheid en lege winkels zal opleveren, maar is dat eigenlijk wel waar?

Zowel de Remain-aanhangers als de bureaucraten in Brussel schetsen een economisch armageddon. Foto's van kinderen voor lege winkelschappen, bezorgde ondernemers die aan beide zijden van het Kanaal pakhuizen huren om voor de Brexit over voldoende voorraad te beschikken. Ondertussen wachten de bureaucraten in Brussel hooghartig af en laten ter afschrikking van eventuele andere afscheidingskandidaten premier May verder strompelen. Anderzijds probeert May de regie te houden en tijd te winnen, alles beter dan vervroegde verkiezingen.

Zal er een economische ramp plaatsvinden? Ik denk dat het wel mee zal vallen. Laten we eens een aantal feiten op een rijtje zetten.

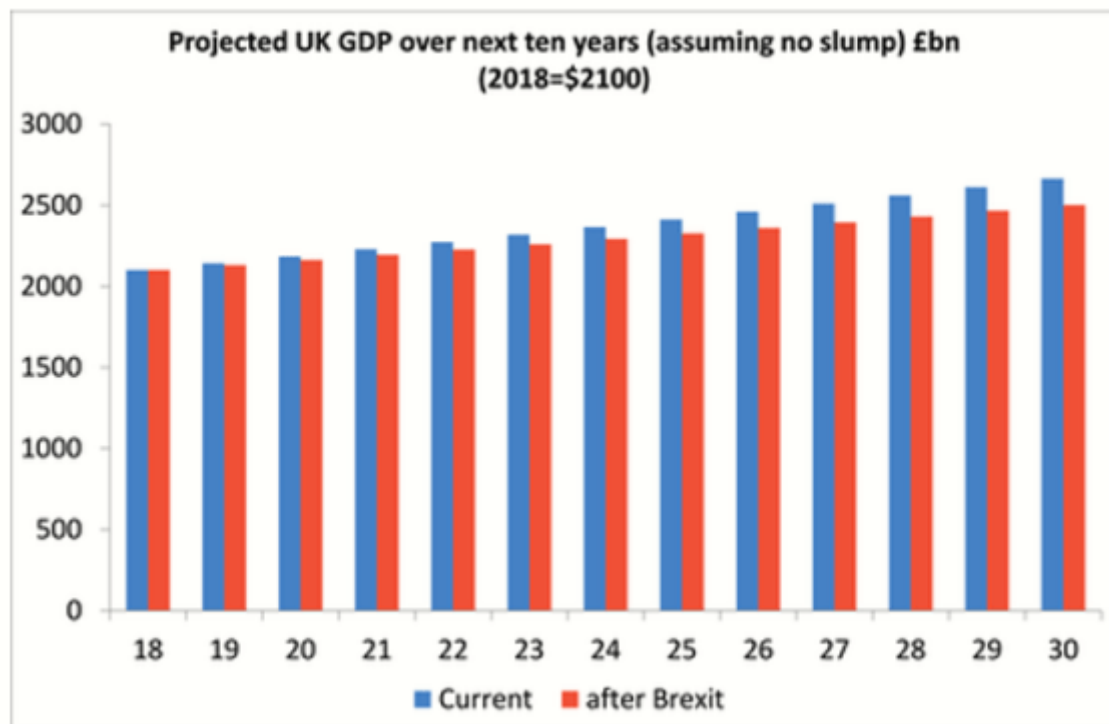
Eén van mijn favoriete economen, de Britse marxist Michael Roberts, concludeerde al vlak voor het referendum in 2016 waarin de Britten *leave* stemden eenvoudigweg: "Of de Britten al dan niet (uit de EU, GZ) willen vertrekken, is relatief klein bier in vergelijking met het groeiende risico van een nieuwe economische wereldcrisis. Dat heeft veel grotere gevolgen voor het Britse volk dan een Groot-Brittannië dat de EU verlaat." ¹ Inderdaad het verlies van inkomen per persoon als gevolg van de crisis van 2008 en zijn nasleep was voor de Britten in 2016 al zo'n 14%.

De economische gevolgen van de Brexit worden in een onderzoek tussen een afname van 2,2% bruto binnenlands product (BBP) en een toename van 1,6% geschat. Het meest realistische scenario wordt tussen de -0,8% en +0,6% BBP geschat. In 2030! ²

Wel is het zo dat de aanhoudende onzekerheid leidt tot aarzeling bij Britse ondernemer om te investeren en voor buitenlandse investeerders om Britse financiële activa aan te houden, waardoor de waarde van de Britse pond met meer dan 20% daalde. Dit betekent dat de Britse export wel goedkoper is, maar de import duurder wat de inflatie aanjaagt. Ondertussen daalt het reële BBP van 2% per jaar naar 1,5% per jaar en kruipt de industriële productie voort met 1%. De reële loongroei verdween en is nu zeer zwak.

Hoewel Roberts zich niet uitlaat over de verschillende mogelijke 'deals', zoals 'hard', 'soft' of 'no deal' spreekt hij in zijn analyses van een 'managed' no-deal, scenario waarin de twee kanten zoeken naar een zo minimaal mogelijke ontwrichting van de economie. Nieuwe onderzoeken voorspellen dat zo'n scenario slechts zal leiden tot een pauze in de economische groei in 2019 en een korte daling van het BBP van 1% in 2020. Lange termijnonderzoeken van reguliere economische instituten als de Bank of England en de overheid rekenen met een geaccumuleerd verlies van het reële Britse BBP voor de komende vijftien jaar tussen de 4 tot 10% door het verlaten van de EU. Dat is een verlies van 3% van het BBP per persoon, wat overeenkomt met ongeveer £ 1.000 per persoon per jaar.

“Maar welke ‘deal’ ook gemaakt wordt, het betekent niet dat het Britse BBP de komende tien á vijftien jaar ook daadwerkelijk zal dalen. De Britse economie zal over tien jaar niet kleiner zijn als het de EU verlaat, maar ze zal langzamer groeien,” concludeert Roberts.

Prognose van de evolutie van het Britse BBP (2018-2030) met (oranje) en zonder (blauw) Brexit.

En hij vervolgt: “Het probleem met de reguliere voorspellingen is dat ze de olifant in de kamer negeren voor de Britse economie – een andere wereldwijde recessie of crisis. De voorspellingen zijn gebaseerd op ceteris paribus (overige zaken blijven gelijk).³ Maar dat gaat niet op. Want is het realistisch om te veronderstellen dat er in de komende tien tot vijftien jaar geen grote crisis zal zijn in de belangrijkste kapitalistische economieën? (...) het relatieve verlies van de grote crisis van 2008 kan bij een gemiddelde groei van 2% oplopen tot 40% in 2030. Dat zou vier keer groter zijn dan de slechtste uitkomst van Brexit.”⁴ Michael Roberts voorspellingen worden door deze bron bevestigd, hoewel weer gebruikt om angst aan te jagen.⁵

Een linkse post-keynesiaanse analyse

De professor economie Philip Whyman die vanuit een post-keynesiaanse opstelling⁶ al zo'n twintig jaar de economische relatie tussen Groot-Brittannië en Europa bestudeert wijst op gebreken in de

voorspellingen over Brexit.

Iedere economische voorspelling gaat uit van aannames en veronderstellingen die het onderzoek sterk sturen en dikwijls niet helder zijn. Bovendien, stelt Whyman, gaan de vijf meest geciteerde studies van eenzelfde methodologie uit, en produceren daarom over het algemeen vergelijkbare resultaten. Vervolgens zijn deze studies de basis van andere studies als die van de werkgevers, de vakbonden en officiële instanties en daarom nauwelijks onafhankelijk eigen onderzoek.

De methodologie is tamelijk conventioneel monetaristisch-nieuw-Keynesiaans, die migratie als veroorzaker van economische groei overdrijft en andere factoren bagatelliseert als het vermogen van economische beleidsinterventie om verwachtingen en daarmee de reële economie te beïnvloeden. Ook wordt de omvang en nabijheid (transportkosten) van economieën als belangrijkste determinanten beschouwd ⁷ en dan ligt de conclusie voor Brexit voor de hand. De EU ligt dicht bij Groot-Brittannië en is een meer lucratieve markt dan andere delen van de wereld, en daarom heeft Brexit in deze modellen ook een netto negatief effect.

Het probleem met deze benadering is dat historisch ingeslepen patronen zoals de maritieme geschiedenis van Groot-Brittannië, langdurige culturele banden (Commonwealth) en een gedeelde taal te veel buiten beschouwing gelaten worden. Bovendien steunen deze zwaartekrachtmodellen op historische data en daarom kijken ze achteruit wat ze minder geschikt maakt voor toekomstvoorspellingen. “Met als resultaat dat de zwaartekrachtmodellen het belang van de handel met de EU waarschijnlijk overdrijven, terwijl andere gebieden met een potentieel groeiende handel onderschat worden”, concludeert Whyman.

Volgens Whyman kan Groot-Brittannië altijd nog terugvallen op de regels van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) die wel ruimte bieden voor de uitvoering van het programma van Labour. Whyman kiest dus voor een ‘full’ Brexit.

De hardnekkigheid van het neoliberale Brussel en Remain

In een [eerder artikel](#) heb ik gesproken over een trilemma met als één van de keuzes het radicaal breken met de EU. Zo bleek ook dat de huidige ‘deal’ van de regering May met de EU neerkomt op een blokkade van het Labourprogramma. Zo staat in artikel 16 van deze deal dat “de EU en de UK het belang van de vrije en onvervalste concurrentie erkennen in hun handel- en investeringsrelaties. De EU en de UK accepteren geen anticoncurrerende zakenpraktijken, concentratie van ondernemingen en staatsinterventies die het potentieel hebben het juiste functioneren van markten te verstoren en de voordelen van de liberalisering van de handel te ondermijnen.” ⁸. Staatsteun, renationalisatie van industrieën, beperken van huren en energieprijzen en een minimumloonwet worden daarmee nadrukkelijk uitgesloten. Hier wordt de vrije markt in wetgeving vastgelegd en het neoliberalisme vrijwel tot wet verheven.

We zien hier dat zowel Brussel als de regering May de realisatie van het anti-neoliberale, sociaaldemocratische programma van Labour willen blokkeren. Het is dan ook verbazingwekkend dat vele

Labour-aanhangers desondanks in de EU willen blijven en roepen om een tweede referendum om de uitslag van het eerste referendum ongedaan te maken. Ook een groot aantal van de Labour-parlementsleden op de achterbankjes wil bij de EU blijven en verlangt naar een tweede referendum, ook wel 'peoples vote' genoemd. De naam is een meesterlijke PR-truc met steun van vele ex-Blairites en Tony Blair zelf.

Dit brengt Corbyn in een moeilijke positie. Corbyn moet in zijn partij laveren tussen kiezers uit de oude verwaarloosde industriegebieden die in overgrote meerderheid voor *leave* gestemd hebben en jonge stedelijke middenklassers die overwegend voor *Remain* zijn.

In een brief aan de regering May heeft Labour vijf eisen gesteld als: een douane-unie; nauwe afstemming met de EU-binnenmarkt, afstemming van rechten en veiligheid van Britse normen met die van de EU als een minimum; deelname aan EU-agentschappen, financierings- en veiligheidsprogramma's.

Labour geeft de voorkeur aan "een deal die het beste is voor banen, levensstandaards en gemeenschappen, in de context van meer en billijkere investeringen in alle regio's en landen in het VK. Die aanpak moet aangeven hoe de aanpassing aan EU-regelgeving in de toekomst moet worden gehandhaafd, evenals besprekingen over geschillenbeslechting, de rol van het Hof van Justitie, en mededingings- en migratieregels." ⁹. In de brief wordt een tweede referendum niet genoemd. Van enige reactie van de regering May is momenteel niets bekend.

Voor Labour en zijn leider Jeremy Corbyn rest niets anders dan ijzeren zenuwen en consequent vasthouden aan de ingeslagen weg, nieuwe verkiezingen. Ingaan op de eis van een nieuw referendum zou rampzalige gevolgen hebben voor Labour en de arbeidersbasis van de partij vervreemden en in de armen van extreemrechts drijven. Het zou het uitstelgedrag van de regering May belonen, en niet de Tories maar Labour splijten en de winst van Labour in de laatste verkiezingen in een nederlaag veranderen. Labour zou met een tweede referendum hele bevolkingsgroepen in de kou laten staan die door de Tories van Thatcher en de Blair-aanhangers van New Labour al op de vuilnisbelt van de samenleving zijn gegooid ¹⁰.

Ondertussen verklaarde EU-voorzitter Tusk dat er voor de Brexiteers een speciaal plekje in de hel is. Het geeft de ergernis bij de EU-bureaucraten aan, maar het kan nauwelijks een dreigement genoemd worden, want zelfs katholieken weten tegenwoordig dat de hel niet bestaat. Alhoewel je dat bij een Pool natuurlijk nooit zeker kan weten.

Hits: 36

Dit delen:

Facebook

Twitter

Voetnoten

-
1. <https://thenextrecession.wordpress.com/2016/03/24/brexit-stay-or-leave/>
  2. <https://openeurope.org.uk/intelligence/britain-and-the-eu/what-if-there-were-a-brexit/>
  3. *Ceteris paribus*, Latijn voor “het overige gelijk blijvend”, zegt men in de sociale wetenschappen (met name de economie) wanneer men de invloed van veranderingen in één grootheid (de verklarende variabele) op één andere grootheid (de te verklaren variabele) onderzoekt
  4. <https://thenextrecession.wordpress.com/2018/12/18/brexit-100-days-and-after/>
  5. <https://www.theguardian.com/politics/2018/nov/28/uk-significantly-worse-off-under-all-brexit-scenarios-official-forecast-gdp>
  6. https://nl.wikipedia.org/wiki/Postkeynesiaanse_economie
  7. het gaat hier om de zogenaamde zwaartekrachtmodellen of gravitymodels
<https://www.studeersnel.nl/nl/document/erasmus-universiteit-rotterdam/internationale-economie/samenvatting/internationale-economie/922486/view>
  8. <https://www.thecanary.co/uk/analysis/2018/11/15/mays-terrible-brexit-deal-could-see-corbyns-socialism-banned-from-the-uk/>
  9. <https://labour.org.uk/press/jeremy-corbyn-lays-labours-five-brexit-demands-letter-theresa-may/>
  10. Owen Jones, Chavs, De demonisering van de Britse arbeidersklasse, EPO
-